

Utlåtande 2013:138 RIV (Dnr 322-90/2013)

Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad från 2013

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Utbildningsnämnden fick i budget 2012 i uppdrag av kommunfullmäktige att, i samverkan med stadsdelsnämnderna, utarbeta skriftliga riktlinjer för rutiner vid övergång mellan förskola och skola.

Förslaget till riktlinjer för övergången mellan förskola och skola ger en övergripande bild av hur barns övergång ska gå till och vem som ansvarar för de olika delarna.

Alla stadsdelsnämndsområden och inblandade verksamheter ska enligt förslaget se över nuvarande rutiner, planer och samverkansformer för att se om något behöver kompletteras och/eller förändras utifrån dessa riktlinjer. De exempel på handlingsplan och underlag som finns med i riktlinjerna är avsedda som stöd i arbetet och ska inte uppfattas som tvingande.

Beredning

Ärendet har beretts av utbildningsnämnden i samarbete med stadsledningskontoret, stadsdelsförvaltningarna och representanter för fristående förskolor.

Remissomgång 2

Vid den första remissomgången framkom synpunkter som ledde till att förslaget revideras. Det reviderade förslaget remitterades, remissomgång 2, till stadsledningskontoret och samtliga stadsdelsnämnder. I det reviderade förslaget har framförallt mängden dokumentation som föreslås, minskats och andra delar av riktlinjerna har förtydligats så att intentionen framgår tydligare.

Stadsledningskontoret välkomnar framtagandet av riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola. Förslaget är tydligt och väl genomarbetat.

Bromma stadsdelsnämnd ser de presenterade riktlinjerna som i stora delar en hjälp för stadsdelarna att samordna och sprida rutiner för överlämnande mellan förskola och skola.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att alla viktiga delar finns med, men strukturen på dokumentet skulle kunna förändras så att det blir tydligare och mera lättöverskådligt.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget om riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att det är bra och nödvändigt med riktlinjer och förtydliganden av hur övergång och överlämning av information ska ske mellan förskola och skola.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig positiv till de föreslagna riktlinjerna, men vill betona vikten av att en mall för dokumentation tas fram för att skapa likvärdiga förutsättningar i samband med övergången.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är positiv till förslaget till riktlinjer. De har en bra struktur och tar upp de problemställningar som kan uppstå vid övergången till skola.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till de föreslagna riktlinjerna för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad. De är tydliga och beskriver på vilket sätt arbetet ska formas och genomföras.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd instämmer i att gemensamma riktlinjer för övergången mellan förskola och skola säkerställer barns rätt till en väl planerad övergång till förskoleklassverksamhet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiv till förslaget om riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att en risk föreligger att för omfattande dokumentation som riktlinjerna föreslår inte kommer att användas av skolorna.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ser positivt på att det tas fram övergripande riktlinjer för övergången mellan förskola och skola.

Södermalms stadsdelsnämnd instämmer i att staden behöver gemensamma riktlinjer för övergång mellan förskola och skola.

Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positiv till de omarbetade riktlinjerna för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad från 2013.

Östermalms stadsdelsnämnd välkomnar de nya riktlinjerna för barnens övergång från förskola till skola. Riktlinjerna fyller ett tomrum som varat i många år och vars avsaknad vid varje vårtermin varit orsak till bristande samverkan.

Remissomgång 1

I den första remissomgången remitterades ärendet till utbildningsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för förskolan som representerar fristående anordnare: Futuraskolan AB; Sara Drew, Sefif; Ylva Hasselquist, Dvärgbjörken ekonomisk förening; Annika Eriksson, Skogmans förskolor AB; Rose-Marie Skogman, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB; Jörgen Stenquist, Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård samt Föräldraalliansen i Stockholms stad.

Älvsjö stadsdelsnämnd har lämnat ett kontorsyttrande.

Följande har ej lämnat remissvar: Medlemmar i Stockholms stads branschråd för förskolan som representerar fristående anordnare: Sefif; Ylva Hasselquist, Dvärgbjörken ekonomisk förening; Annika Eriksson, Skogmans förskolor AB; Rose-Marie Skogman, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård samt Föräldraalliansen i Stockholms stad.

Utbildningsnämnden menar att några delar i riktlinjerna bör förtydligas.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har inget att invända mot de föreslagna gemensamma riktlinjerna som bör underlätta övergången från förskolan till skolan.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att förslaget till riktlinjer till stora delar är ett bra vägledande dokument i arbetet med överlämning mellan förskolan och skolan.

Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad från 2013.

Futuraskolan anser att det finns många fördelar med att ha en bra struktur och ett gemensamt underlag för övergångarna.

Internationella Engelska skolan ser positivt på Stockholms stads initiativ till att skapa gemensamma riktlinjer för arbetet med överlämning av elever mellan förskolor och skolor.

Mina synpunkter

Förskolan i Stockholm ska lägga grunden till ett livslångt lärande och en tro på den egna förmågan. Den ska vara rolig och stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter, en tid av kamratskap. Utgångspunkten är varje barns förmågor och erfarenheter, lust och vilja att leka och lära. Forskning och erfarenhet visar på värdet av att rikta kvalitativt goda omsorgs- och utbildningsinsatser till de yngre åldrarna.

Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen och fritidshemmet) har en viktig roll för barns fostran, utveckling och det livslånga lärandet. Det förutsätter att de olika verksamheterna har en gemensam grundsyn på barn och deras lärande samt fungerande rutiner för övergången. Övergången är en ömsesidig angelägenhet för förskolan och grundskolan för att uppnå pedagogisk kontinuitet. Alla barn har rätt till en väl fungerande övergång på ett likvärdigt sätt oavsett vem som är huvudman för förskolan och grundskolan. Framtagandet av riktlinjer för övergången mellan förskola och skola är därför en viktig pusselbit för att säkerställa att övergången mellan verksamheterna fungerar väl.

Samtidigt får inte riktlinjerna innebära att dokumentationskraven blir orimligt stora. Utgångspunkten när det gäller dokumentationen måste vara vad skolan verkligen behöver få information om för att skapa förutsättningar för en god lärandemiljö samt att den utformas så att alla berörda har tid att upprätta eller tillgodogöra sig den. För att garantera alla barn en bra övergång, och för att underlätta verksamheternas arbete med dokumentationen, finns mallar att tillgå.

Då det vid den första remissomgången framkom en hel del synpunkter remitterades en reviderad version av förslaget till riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola ut. I det nya förslaget har framförallt mängden

dokumentation som föreslås minskats och andra delar av riktlinjerna har förtydligats så att intentionen tydligare framgår.

Det nu liggande förslaget till riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola, bilaga 2 till utlåtandet, har ett starkt stöd bland remissinstanserna och jag är övertygad om att riktlinjerna kommer att utgöra ett bra stöd i arbetet med att säkerställa en god övergång mellan förskola och skola för alla barn.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård och Tomas Rudin (båda S) enligt följande.

Det är välkommet att staden utarbetar rutiner för övergången mellan förskola och skola i Stockholm stad. Alltsedan skolan och förskolan organisatoriskt, när det gäller huvudmannaskap separerades åt har denna verksamhet fungerat allt sämre. Därför är det nu bra att ett initiativ tas i frågan.

Samtidigt instämmer vi i den oro som flera av stadsdelsnämnderna uttrycker om den administrativa bördan på förskolans verksamhet. Erfarenheterna från de senaste årens utveckling inom de pedagogiska verksamheterna borde inte vara sådana att staden lägger på fler administrativa bördor på pedagogisk personal än vad som är rimligt. Därför bör riktlinjerna utvärderas ur detta perspektiv efter ett år. På samma sätt bör riktlinjernas effekt värderas när det gäller de privata aktörernas medverkan i en fungerande överlämningsprocess.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Stockholm den 2 oktober 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ulrika Gunnarsson

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Olle Burell och Emilia Bjuggren (alla S) enligt följande.

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) enligt följande.

Vi välkomnar förslagen om gemensamma riktlinjer kring övergången mellan förskola och skola i Stockholms stad. Den skriftliga informationen, både övergripande dokumentation om förskoleverksamheten och individuell dokumentation kring varje elev, fyller viktiga syften och underlättar övergången från förskola till grundskola. Genom att ansvaret för att förmedla information om det enskilda barnet till skolan inte enbart vilar på vårdnadshavarna skapas mer lika förutsättningar för alla barn att få en bra övergång mellan förskola och skola.

Vi instämmer i synpunkten från bl.a. Skärholmens och Kungsholmens stadsdelsförvaltningar om vikten av att förskolan och skolan faktiskt erbjuder vårdnadshavarna ett överlämningssamtal där både förskola och skola deltar. Det räcker inte att ”så långt som möjligt erbjuda” ett samtal. I ett sådant överlämningssamtal finns goda möjligheter att viktig information framkommer som inte alltid låter sig dokumenteras i skriftlig form. För det enskilda barnet och skolans förståelse för barnets situation kan det ibland vara viktigare med mötet mellan förskola, skola och vårdnadshavare än omfattande skriftlig dokumentation.

Det är viktigt att dokumentationskraven inte blir alltför omfattande och att det skriftliga arbetet inte sker på bekostnad av den pedagogiska verksamheten.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Rågsjö (V) enligt följande.

Ärendet visar tydligt hur framväxten av de fristående verksamheterna och det så kallade fria skolvalet har försämrat förutsättningarna att uppfylla styrdokumentet för

de pedagogiska verksamheterna. En tydlig baksida av valfriheten. Att ansvaret för förskolan och grundskolan ligger under olika nämnder har bidragit till att öka avståndet mellan verksamheterna.

Nu ska riktlinjer avhjälpa bristerna, vilket vi tror blir svårt. Riktlinjerna är ambitiösa, men det är tveksamt om de kommer att kunna uppfyllas utan resurstillskott. Bara att uppfylla målsättningen om en gemensam grundsyn kräver oändligt mycket samarbete.

Trots det reviderade förslaget är det flera nya administrativa rutiner som ska uppfyllas. Frågan är hur förskolorna har tid med detta. Risker finns som Skärholmens stadsdelsnämnd flaggar för att tiden tas från arbetet i barngrupperna. Nästa fråga är hur skolorna kommer att använda sig av den dokumentation som överlämnas från förskolorna. Det är viktigt att följa upp.

ÄRENDET

Utbildningsnämnden fick i budget 2012 i uppdrag av kommunfullmäktige att, i samverkan med stadsdelsnämnderna, utarbeta skriftliga riktlinjer för rutiner vid övergång mellan förskola och skola.

Förslaget till riktlinjer för övergången mellan förskola och skola ger en övergripande bild av hur barns övergång ska gå till och vem som ansvarar för de olika delarna.

Alla stadsdelsnämndsområden och inblandade verksamheter ska enligt förslaget se över nuvarande rutiner, planer och samverkansformer för att se om något behöver kompletteras och/eller förändras utifrån dessa riktlinjer. De exempel på handlingsplan och underlag som finns med i riktlinjerna är avsedda som stöd i arbetet och ska inte uppfattas som tvingande.

Förslaget kompletteras med exempel på handlingsplan, underlag för övergripande och individuell dokumentation samt underlag för årsplanering.

BEREDNING

Ärendet har beretts av utbildningsförvaltningen i samarbete med stadsledningskontoret, stadsdelsförvaltningarna och representanter för fristående förskolor.

Remissomgång 2

Vid den första remissomgången framkom synpunkter som ledde till att förslaget revideras. Det reviderade förslaget remitterades, remissomgång 2, till stadsledningskontoret och samtliga stadsdelsnämnder. I det reviderade förslaget har framförallt mängden dokumentation som föreslås, minskats och andra delar av riktlinjerna har förtydligats så att intentionen framgår tydligare.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret välkomnar framtagandet av riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola. Förslaget är tydligt och väl genomarbetat. Det finns ett behov att tydliggöra tillvägagångssätt och ansvarsfördelning i syfte att säkerställa att alla barn får den övergång mellan verksamheterna som de olika styrdokumenterna förordar. Övergången är en gemensam ange-lägenhet för förskolan och skolan för att uppnå

pedagogisk kontinuitet. Barn har rätt till en väl fungerande övergång oavsett huvudman för förskolan och skolan.

Stadsledningskontoret anser det positivt att kravet på dokumentation har begränsats i riktlinjerna. Vid upprättandet av dokumentation bör utgångspunkten vara vilken information som skolan behöver veta för att skapa förutsättningarna för en god läromiljö. Ett allt för omfattande krav på dokumentation som förskolan ska upprätta vid övergången till skolan riskerar att öka det administrativa arbetet på bekostnad av tid med barnen.

Genom upprättandet av riktlinjerna möjliggörs enligt kontoret en väl fungerande övergång för barn som behöver särskilt stöd. Dessa barn är en prioriterad grupp vars övergång måste ägnas särskild uppmärksamhet.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att godkänna "Riktlinjerna för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad 2013" enligt förslag.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Isabel Smedberg Palmqvist (FP), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser de presenterade riktlinjerna som i stora delar en hjälp för stadsdelarna att samordna och sprida rutiner för överlämnande mellan förskola och skola.

Däremot anser vi att riktlinjerna ställer alltför omfattande krav på dokumentation. Den föreslagna dokumentationen görs redan till stor del i de rapporter som förskolorna redovisar idag, t ex kvalitetsredovisning och verksamhetsberättelse. När det gäller de enskilda barnen dokumenteras mycket inför utvecklingssamtalen. En dokumentation som föräldrarna får med sig.

Ytterligare dokumentationsarbete riskerar att utöka förskollärarnas administrativa uppdrag till en grad där arbetet med barnen blir lidande. Vi har sett den utvecklingen i skolan och den har också redovisats och debatterats i media. Förvaltningen tycker det är angeläget att samma diskussion förs när det gäller förskolans personal och de administrativa uppdrag som vi lägger på dem. Vi vill värna kärnverksamheten.

Förvaltningen anser vidare att man utifrån båda berörda verksamheter, förskola och skola, bör fundera över vilken och hur mycket information skolan är betjänt av att ta

emot. Informationen ska fylla ett reellt syfte och inte riskera att bli ett självändamål. Bromma stadsdelsförvaltning instämmer i att de barn som haft extra stöd i förskolan och/eller kan komma att behöva detta i skolan är en prioriterad grupp vars övergång ska ägnas särskild uppmärksamhet. I dessa fall kan en mer omfattande dokumentation vara motiverad.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Rosa Lundmark (V) och Parvin Araghi (S), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Innehållsmässigt finns alla viktiga delar med men strukturen på dokumentet skulle kunna förändras så att det blir tydligare och mera lättöverskådligt. Det är positivt att man tagit fram bilagor som ett stöd för arbetet.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (S) och Lars Bäck (V), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola. Förslaget tydliggör vikten av att berörda parter samverkar med barnens behov i fokus. Speciellt bra är det att riktlinjerna lägger stor vikt vid förberedelse inför skolstart för de barn som behöver särskilt stöd. Deras skolstart måste förberedas i god tid i dialog med föräldrarna och övriga berörda. Förslag till mallar för övergripande dokumentation av förskoleverksamheten och enskilda barns individuella dokumentation välkomnas, liksom förslaget att begränsa

textdokumentationen till maximalt två sidor.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Eva Fagerhem (S) och Carita Stenbacka Tenezakis (V), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att det är bra och nödvändigt med riktlinjer och förtydliganden av hur övergång och överlämning av information ska ske mellan förskola och skola.

Remissförslaget beskriver på ett informativt sätt hur övergången och överlämningen bör ske. Det anges också tydligt vilka dokument som ska styra arbetet. Hur arbetet med barnens övergång ska genomföras kommer även att beskrivas i stadens förskoleprogram och skolprogram.

Organisation och ansvar

Remissen har förtydligat att allmän sekretess råder. Stadsdelsförvaltningarna föreslås få ansvar för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter, oavsett huvudman. I varje stadsdel ska en kontaktperson utses och en handlingsplan skrivas som beskriver hur det lokala arbetet ska bedrivas.

Ett särskilt ansvar läggs på stadsdelsförvaltningen och på förskolan att samverka och informera alla aktörer. På sidan fyra i första stycket står att "förskolan ska ta hänsyn till den kunskap som finns om den verksamhet som bedrivs i de olika skolorna för att ge barnen förutsättningar att förbereda sig för detta." När antalet aktörer och föräldrars val ökar ger det fler samverkansparter.

Kontaktperson för samordning är viktig, det är också viktigt med ett tydligt ansvar för samordningsfrågan och vilket uttrycks överst på sidan sex. Denna text bör flyttas fram så att den samordnas med övrig text som beskriver ansvar och organisation.

I den mångfald som råder läggs större ansvar på föräldrarna att information förs över mellan verksamheterna. Detta framgår senare under rubriken dokumentation.

Remissen föreslår att det "i stadsdelsområdets handlingsplan konkretiseras styrdokumentens uppdrag liksom stadens övergripande planer och riktlinjer. Det är den lokala nivån som bestämmer omfattning och innehåll av det som beskrivs i

planen.”

Förtydliganden av de lokala handlingsplanerna kan behövas. I de lokala handlingsplanerna bör det dessutom definieras vilka gemensamma dokument som ska användas, när och hur.

För barn i behov av särskilt stöd förutsätts att det finns resurssamordnare eller motsvarande i stadsdelsförvaltningarna. Så är inte alltid fallet. Här skulle riktlinjerna kunna kompletteras med att en kontaktperson för barn i behov av särskilt stöd ska utses, på samma sätt som kontaktperson för övergång föreslås.

Skolans mottagande

Texten under denna rubrik har kompletterats så att det blir tydligare hur skolan aktivt ska efterfråga information och när samt hur överlämningen kan ske.

Handlingsplan för övergång

Förslag till mall för handlingsplan för övergång mellan förskola och skola har utvecklats och ger ett bra stöd för att utforma lokala sådana. Exempel på en användbar fråga som presenteras är: ”Beskriv här om det är något särskilt som tagits hänsyn till i planen utifrån förutsättningarna i just ert område.”

Likasa är det mycket bra att det har förtydligats ytterligare att samverkan behöver planeras och konkretiseras på olika nivåer i organisationen, gärna beskrivet i en årsplan.

Förvaltningen önskar en annan formulering av meningen ”Skolorna bjuder in till informationsträffar och förskolorna bidrar till att information om dessa når föräldrarna.”

Alla föräldrar får information i den broschyr om skolval som skickas ut och som finns att hämta via stadens hemsida.

Nytt förslag till skrivning är: ”Skolorna har ansvar för informationsträffar med föräldrarna och inbjudan till dessa. Utbildningsförvaltningen ansvarar för att informationsbroschyr om skolval tas fram och distribueras till berörda.”

Exempel på övergripande dokumentation

Den första mallen för övergripande dokumentation som presenteras efterfrågar en rad detaljerade uppgifter om förskolans förutsättningar, arbetssätt, värdegrund med mera. Förvaltningen menar att dessa uppgifter bör tas bort.

Verksamheten inom förskolan är under ständig förändring och svår att beskriva på ett generellt övergripande och kortfattat sätt som bidrar till bättre överlämning. Risken är att det istället blir en ny och betungande administration som inte bidrar till bättre övergång till skolans verksamhet.

Det är bättre att ha fokus på det enskilda barnets lärande och utveckling. Dokumentation över vad det enskilda barnet lärt och upplevt under sin förskoleperiod räcker som underlag och kompletteras med personliga samtal mellan förskola, skola och föräldrar.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jakobsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tagit del av ”Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad från 2013”.

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna riktlinjerna, men vill betona vikten av att en mall för dokumentation tas fram för att skapa likvärdiga förutsättningar i samband med övergången. Det är ett ömsesidigt ansvar för de inblandade verksamheterna att genom en bra övergång ge förutsättningar för barnens långsiktiga utveckling och lärande. Styrdokumentet för förskolan och skolan anger tydligt de olika verksamheternas gemensamma ansvar för detta.

Förvaltningen vill särskilt trycka på att dokumentationen bör begränsas till att innehålla den mest väsentliga informationen som skolan behöver i syfte att skapa förutsättningar för en bra skolstart. Det är av vikt att föräldrarna ansvarar för huruvida den individuella delen av dokumentation följer med från förskolan.

Förvaltningen instämmer i att de barn som under förskoletiden haft behov av särskilt stöd eller som kan komma att behöva detta i skolan är en prioriterad grupp vars övergång ska ägnas särskild uppmärksamhet. Förvaltningen ser positivt på att det i riktlinjerna beskrivs en tydlig ansvarsfördelning mellan olika personalkategorier.

Avslutningsvis vill förvaltningen betona vikten av implementeringsarbetet för att säkerställa en väl fungerande övergång för barnen mellan förskolan och skolans verksamheter.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till utbildningsförvaltningens förslag till riktlinjer. De har en bra struktur och tar upp de problemställningar som kan uppstå vid övergången till skola.

Det är positivt med gemensamma mallar för dokumentation av förskolans verksamhet och för den individuella dokumentationen. När förskolorna använder samma mallar underlättas arbetet för de mottagande skolorna och barnen kan få en bra start under sin första skoltid.

Även de exempel på årsplanering som finns bilagda är tydliga och kan på sikt höja kvaliteten på övergången när flera använder sig av dem.

För barn i behov av särskilt stöd är det extra viktigt att övergången är väl förberedd. I vissa fall behövs ett års framförhållning och det är därför bra att det tas upp i det detaljerade exemplet på årsplanering.

I avsnittet om barn som behöver särskilt stöd föreslås att ”Föräldrarna så långt det är möjligt erbjuds ett överlämningssamtal där både förskola och skola deltar.” Förvaltningen anser att det är förskolans och skolans skyldighet att se till att ett sådant möte erbjuds föräldrarna. Det bör därför formuleras på ett tydligare sätt än att ”så långt som möjligt erbjudas”.

Det är i sammanhanget även viktigt att komma ihåg att det är föräldrarna som avgör om de överhuvudtaget vill delta i ett sådant möte och att de har rätt att motsätta sig att individuell information delges skolan.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Anita Lindskog (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Tillberg (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till de föreslagna riktlinjerna för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad. De är tydliga och beskriver på vilket sätt arbetet ska formas och genomföras. Förvaltningen är positiv till att riktlinjerna är konkreta över vem som ansvarar för vad och att varje stadsdel själv formar sin lokala handlingsplan

utifrån sina förutsättningar. Riktlinjerna ger en bra vägledning till förvaltningens utvecklingsarbete med övergångarna mellan förskola och skola.

Att riktlinjerna belyser flera angelägna områden som behöver säkerställas för att få en väl fungerande övergång, bl.a. förståelse för varandras verksamheter, samarbete samt gemensamt ansvar, anser förvaltningen vara positivt.

I riktlinjerna framhålls genomförande av dokumentationen från förskolan och informationsinhämtningen från skolan som en angelägen del av överlämnandet. Omfattningen av denna dokumentation bör enligt förslaget begränsas till två sidor text, förutom bilagor, för att materialet ska vara hanterbart för båda parter. Förvaltningen ser positivt på denna begränsning av omfattning.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M) och Burhan Yildiz (FP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ahmet Music (MP), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att gemensamma riktlinjer för övergången mellan för-skola och skola säkerställer barns rätt till en väl planerad övergång till förskoleklassverksamhet. Övergripande riktlinjer bidrar till att förskolan, skolan och skolbarnsomsorgen får ökad insyn och förståelse för varandras uppdrag. Förvaltningen anser vidare att arbetet med de lokala handlingsplanerna kommer att bidra till att samverkan mellan de olika verksamheterna ökar och att föräldrar och barn, i både kommunalt och enskilt driven verksamhet, erbjuds en likvärdig övergång anpassad till stadsdelsområdets lokala förutsättningar.

Förskolans kvalitet ska, i enlighet med förskolans läroplan, kontinuerligt och systematiskt följas upp och utvärderas. Dokumentationsuppdraget är därmed omfattande både avseende verksamheten som helhet och avseende det enskilda barnet. Även den dokumentation som riktlinjerna beskriver, både den som gäller verksamheten och den som gäller den det enskilda barnet är omfattande. Förvaltningen vill därför betona vikten av att utforma de lokala handlingsplanerna så att den dokumentation som fordras så långt som möjligt kan utgöras av den dokumentation som redan görs inom förskolans verksamhet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Josefin Morge (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget om riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad.

Förvaltningen instämmer om grundprincipen att skolans verksamheter ska kunna ta emot alla barn i förskoleklass det år de fyller sex år.

Förvaltningen arbetar redan enligt de föreslagna riktlinjerna. Kontaktperson finns utsedd, som i samverkan med en kontaktperson från skolan tagit fram en övergripande handlingsplan. Varje geografiskt förskola/skola område har konkretiserat handlings-planen utifrån deras förutsättningar.

Förvaltningens utmaning är få de fristående grundskolorna och förskolorna att ingå i detta arbete.

Ett problem är att barn från samma förskola går till olika skolor.

I samtal med föräldrar och i handlingsplanen kommer det att framgå hur förskolan löser problemet. För en del föräldrar räcker det med ett övergångssamtal där de i sin tur har samtal med skolan.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Rebwar Hassan (MP), Robert Lagergren (S) och Rudy Espinoza (V), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

En systematisk och väl förberedd övergång från förskolan till skolan är en viktig del av barnets fortsatta utveckling och lärande. Hur detta arbetssätt kan se ut varierar. Förskoleverksamheten i Skärholmen har tillsammans med skolorna i området utvecklat ett arbetssätt som på ett effektivt sätt ger barn som börjar i stadsdelens skolor en bra övergång från förskola till skola. Riktlinjerna föreslår en övergripande dokumentation som ska beskriva verksamheten och en individuell dokumentation för varje barn.

Syftet med den övergripande dokumentationen behöver ses över och om det inte går att se nyttan för barnet i övergången mellan förskola och skola bör den tas bort från riktlinjerna. Den övergripande dokumentationen ska beskriva den miljö och verksamhet i vilken barnet befunnit sig. En redovisning av miljö och verksamhet utan en koppling till barnets utveckling ger inget mervärde för barnets kommande skoltid. Den övergripande dokumentationen ska innehålla en omfattande beskrivning av många olika aspekter, faktorer av förskolans verksamhet, arbetssätt och den pedagogiska miljön. Detta är inte förenligt med rekommendationen att den ska vara max två sidor. En sådan dokumentation riskerar att bli schematisk och svår att använda för skolorna på ett sätt som gynnar barnet. Förslaget till den övergripande dokumentationen har inget mervärde för det enskilda barnet i övergången till skolan.

Den individuella dokumentationen är relevant som beskrivning av barnets utveckling. Däremot går det inte att garantera att skolan får ta del av informationen eftersom det är föräldrarna som avgör vad som lämnas vidare. Den extra tid som dokumentationen kräver tas från tiden som förskollärarna har i barngrupp. Skolorna i stadsdelen efterfrågar inte dokumentation för varje enskilt barn eftersom de inte anser att det tillför övergången något. Det finns en risk att den individuella dokumentationen inte kommer att användas av skolorna. Utifrån det anser Skärholmens stadsdelsnämnd att den tiden är bättre använd i barngrupp.

Det finns även en problematik med det förslag som riktlinjerna lämnar gällande möjligheten att slå samman den övergripande och den individuella dokumentationen till en och samma och därefter överlämna den till föräldrarna. Ett sådant tillvägagångssätt kan inte garantera att alla de resurser, främst i form av tid, som läggs ner i dokumentationen kommer att användas i samband med barnens övergång till skolan. Att då göra dokumentationen obligatorisk anser Skärholmens stadsdelsnämnd inte är rätt prioritering av förskolans resurser.

Förskolorna i Skärholmen har tillsammans med skolorna i stadsdelen, under nära tio år, haft en väl fungerande övergång mellan förskola och skola. Vid senaste inspektionen från Skolinspektionen fick arbetssättet som stadsdelen bedrev i samband med övergång inga anmärkningar. Det är ett arbetssätt som lägger större vikt vid mötet mellan barnet, föräldrar, förskola och skola i överlämningsamtal och som inte innefattar den stora andel dokumentation som riktlinjerna kräver. Enligt erfarenhet

från detta arbetssätt är det i överlämningssamtalet som den största vinsten ligger, både sett ur effektivitetssynpunkt och för det enskilda barnet. Om skolorna önskar mer dokumentation, till exempel i fall som rör barn i behov av särskilt stöd, får de det av förskolorna. Dokumentation för alla barn är inte nödvändigt för att kunna leverera den övergång till skolan som styrdokumentet förordar. Istället för utökad dokumentation förslår Skärholmens stadsdelsnämnd att riktlinjerna syftar till att säkerställa att varje barn får ett överlämningssamtal tillsammans med föräldrar, förskola och skola oavsett vilken skola barnet ska börja i. Överlämnande av dokumentation bör ske i de fall där skolorna önskar detta och föräldrarna samtycker. För tillfället är skrivningen i förslaget till riktlinjer att föräldrarna ”ska så långt som det är möjligt erbjudas ett överlämningssamtal där både förskola och skola deltar”. Skärholmens stadsdelsnämnd önskar att se en större vikt på överlämningssamtalet och att dess betydelse framhålls tydligare i riktlinjerna.

Risken är stor att för omfattande dokumentation inte kommer att användas av skolorna. Skärholmens stadsdelsnämnd anser att förskolornas resurser används bättre genom att personalen spenderar den i barngrupp, istället för ägna tiden åt dokumentation som inte används till fullo. Kraven på överlämnande av övergripande och individuell dokumentation i samband med övergång bör tas bort i riktlinjerna, men kan stå kvar som en vägledning. Istället bör fokus ligga på överlämningssamtalet och ett gott samarbete med överlämnande av dokumentation i de fall där skolorna önskar detta.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Ornina Younan (S) och Jonas Ljungstedt (V), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på att det tas fram övergripande riktlinjer för övergången mellan förskola och skola. Det kommer innebära att övergångsprocessen blir mer strukturerad och tydlig för föräldrar och övriga aktörer.

Stadsdelsförvaltningen har i svar till förslag till ny skolplan (dnr 322-1460/2012) och svar till nytt förskoleprogram (321-348/2013) efterfrågat en ökad tydlighet om att övergången är ett gemensamt ansvar mellan förskolan och grundskolan. Förvaltningens uppfattning är att de föreslagna riktlinjerna ligger i linje med detta

önskemål.

Förvaltningen har inget att invända mot det föreslagna sättet att dokumentera inför övergången.

Stadsdelsförvaltningen tycker det är bra att det nu finns en särskild skrivning kring sekretessen och hur den ska hanteras.

En väl strukturerad och tydlig övergångsprocess är viktig för stadens föräldrar. För att få den tydlighet som riktlinjerna syftar till är det angeläget att alla verksamheter oavsett huvudman arbetar i enlighet med riktlinjerna.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), Erik Malm m.fl. (MP) och Gunnar Ågren (V), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att staden behöver gemensamma riktlinjer för övergång mellan förskola och skola. Allt som kan underlätta processen vid övergången och bidra till att kunskap från förskolan om barnets förskoletid förs över till skolan - oavsett vilken skola som föräldrarna har valt - välkomnas.

Det är bra att rektor och förskolechef har ett gemensamt ansvar för barnens övergång mellan förskola och skola.

I remissförslaget står det att skolan aktivt ska fråga efter information om de överlämnande förskolornas verksamhet från förskolorna och om det enskilda barnet från föräldrar/vårdnads-havare. Syftet är att ge barnet ett bra mottagande och skapa goda förutsättningar för barnets fortsatta lärande.

För att förbereda föräldrar och barn står det i remissen att förskolan ska erbjuda ett avslutande samtal och ”anstränga sig för att så långt som möjligt erbjuda föräldrarna ett överlämningssamtal, där förskola och skola deltar.

Förslaget om att en övergripande information om barnets förskoletid förs över till skolan är bra och säkerställer den ”röda tråden” mellan förskola och skola.

Förvaltningen föreslår att krav på skriftlig individuell dokumentations om varje barn tas bort och anser att ett avslutande samtal där föräldrar/vårdnadshavare får en beskrivning av barnets lärande och intressen på förskolan är tillräckligt. Ansvaret för

att lämna informationen om det enskilda barnet vidare till skolans verksamheter åligger ändå föräldrar/ vårdnadshavare. Samtalet bör dock följa den mall som finns med i riktlinjerna.

När det gäller barn i behov av särskilt stöd är det viktigt med en mycket god framförhållning. Resurssamordnaren på stadsdelen ska finna former för dialog och samarbete som skrivs in i den lokala handlingsplanen. Ett fungerande nätverk mellan förskolan och skolan med specialpedagogisk kompetens rekommenderas för att tillgodose barnens behov. I riktlinjerna finns inget skrivet om samarbetet med landstinget. Södermalm har ett samarbetsavtal med Habiliteringen som grundar sig på BUS-policyn. (BUS betyder ”Barn och Ungdomar som behöver Särskilt stöd från såväl kommun som landstinget).

När det gäller barnens inflytande och hur förberedda de är inför skolstarten har förvaltningen sedan flera år fokusgrupper, på olika nivåer i organisationen, med förskolans femåringar. Syftet är att ta vara på barnens tankar och förväntningar inför skolstarten.

I Södermalms stadsdelsområde finns cirka 140 olika utövare av fristående förskola och cirka 23 utövare av kommunal och fristående grundskola. Det gör arbetet med övergången komplicerat även med goda rutiner/riktlinjer. Det kan bli svårt att få med pedagoger från alla berörda förskolor och skolor i fungerande nätverk kring gemensamma pedagogiska frågor. Likaså att hinna med att auskultera på alla skolor.

Södermalm har väl fungerande rutiner för övergång som årligen uppdateras. Det görs till-sammans med förskolechefer och rektorer från kommunala förskolor och skolor i stadsdelsområdet och grundskolechefen. Vid nästa möte ska rutinerna följas upp och nya riktlinjerna implementeras. Förvaltningen avser att även bjuda in representanter från socialtjänsten och fristående förskolor och skolor. Målet är att säkerställa en väl fungerande övergång för barnen mellan förskolans och skolans verksamheter samt att skapa goda förut-sättningar för barnens långsiktiga utveckling och livslånga lärande.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Majvi Andersson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till de omarbetade riktlinjerna för övergångar mellan

förskola och skola i Stockholms stad från 2013.

Förvaltningen föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar de nya riktlinjerna för barnens övergång från förskola till skola. Riktlinjerna fyller ett tomrum som varat i många år och vars avsaknad vid varje vårtermin varit orsak till bristande samverkan. Barnens övergång har inte gagnats. I sin strävan att bereda övergången har stadsdelens förskolor trots befintliga lokala riktlinjer alltför ofta möt mindre intresse från vissa grundskolors sida.

Förvaltningen menar att det är fysiska möten och relationsskapande mellan pedagoger från förskola och skola, mellan pedagoger och barn och barnen sinsemellan som måste få större utrymme och tydligare direktiv för att kunna bidra till ett livslångt lärande. Det är inte säkert att de föreslagna riktlinjerna som har stort fokus på skriftlig dokumentation och samtal mellan vuxna kan säkerställa en bra övergång.

Mot denna bakgrund vill förvaltningen därför betona vikten av de inblandade verksamheternas gemensamma ansvar för övergången. Det får inte råda någon som helst tvetydighet på den punkten i de nu presenterade riktlinjerna. Riktlinjerna måste stötta de professionellas ambition att förbereda barnens övergång på det absolut bästa sättet. Förvaltningen välkomnar således att riktlinjerna är bindande för de kommunala verksamheterna och styrande för de fristående.

Riktlinjerna behöver dock kompletteras ytterligare för att markera vikten av samverkan i reell mening. Ett par viktiga punkter bör förtydligas för att riktlinjerna ska kunna få ett faktiskt genomslag och vara det planeringsinstrument som avses.

Kontaktperson

Ansvar för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter, oavsett huvudman, har tilldelats stadsdelsförvaltningarna i samverkan med utbildningsförvaltningen. Förslaget tar utgångspunkt i att framväxten av fristående förskolor och skolor har på flera håll medfört en minskad kontakt mellan verksamheterna. Förvaltningens erfarenheter bekräftar detta. Stadsdelsförvaltningen anser därför att även personer från de fristående förskole- och skolverksamheterna samt från de kommunala grundskolorna i stadsdelen bör utses som kontaktpersoner och att detta ska framgå av riktlinjerna. Att alla berörda verksamheter involveras

genom att strukturella förutsättningar skapas, är en garanti för att intentionerna i riktlinjerna ska kunna förverkligas.

Det sista läsåret i förskolan

Tilldelningen av ansvaret för arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter är mycket tydlig i riktlinjerna. Förväntningarna och kraven på planering, dokumentation och redovisning av förskolans verksamhet under barnens sista läsår är omfattande.

Utöver detta åläggs förskolan att även ta hänsyn till den kunskap som finns om den verksamhet som bedrivs i de olika skolorna för att ge barnen förutsättningar att förbereda sig för detta.

Förvaltningen menar att det råder obalans i förväntningarna mellan de olika verksamheterna. Det framgår inte tillräckligt tydligt att skolorna har ett eget ansvar att från sitt perspektiv förbereda överlämnandet. Det handlar om att aktivt och i god tid före överlämnandet förse förskolorna med information om den verksamhet som bedrivs i skolorna. Det förutsätter ett gediget erfarenhetsutbyte med utgångspunkt i en gemensam grundsyn på barn och deras lärande.

Skolans mottagande

Riktlinjerna avslutas med detta avsnitt som ålägger grundskolorna att aktivt efterfråga information om de överlämnade förskolornas verksamhet.

Att personal från alla de verksamheter i skolan som är inblandade i mottagandet av barnen nås av nödvändig information är en självklarhet. Det är inte lika självklart att förskolan i god tid får information om upplägg och rutiner för skolornas mottagande.

Skolans mottagande behöver förtydligas på dessa punkter. Det är förvaltningens mening att detta avsnitt dessutom behöver flyttas på i riktlinjerna och läggas i anslutning till avsnittet om ”Det sista året i förskolan”.

Dokumentation

I förslaget skrivs att den dokumentation som ska överlämnas i samband med barnets övergång har som syfte att informera den mottagande skolan om den verksamhet barnet ingått i och hur barnet tagit del av den. Vidare att det därefter är föräldern som ansvarar för att skolan får del av den information kring det enskilda barnet som behövs för ett bra mottagande.

Förvaltningen anser att dessa skrivningar samt att de föreslagna riktlinjerna överlämnar till de samarbetande parterna att i dialog precisera informationen som behöver föras över och i vilken form, är fullt tillräckligt som övergripande anvisning.

Grundläggande för de enskilda barnens övergång är att de ingående verksamheterna får insyn i och förståelse för varandras uppdrag och så långt som möjligt en gemensam syn på barn och deras lärande.

All annan text är därmed överflödig i synnerhet då formuleringarna i vissa av förslagets meningar är till och med något övertydliga då de i själva verket är självklara för de professionella.

Information till och samverkan med föräldrar

I förslaget skrivs att föräldrarna får även information i den broschyr om skolvalet som skickas ut till alla berörda och via stadens hemsida, www.stockholm.se. Vidare att de flesta skolor bjuder in till informationsträffar i samband med skolvalet.

Förvaltningen anser att samverkan med föräldrar är av stor betydelse för barnens övergång. Förvaltningen skulle gärna se att formuleringarna gällande skolans informationsträffar fick mer karaktär av norm.

De skolor som väljer att inte ingå i de rutiner och sammanhang som erbjuds i de lokala handlingsplanerna måste informera och visa att man handlar på andra sätt som leder till att man uppfyller styrdokumentens intentioner för barnens övergång.

Remissomgång 1

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för förskolan som representerar fristående anordnare: Futuraskolan AB; Sara Drew, Sefif; Ylva Hasselquist, Dvärgbjörken ekonomisk förening; Annika Eriksson, Skogmans förskolor AB; Rose-Marie Skogman, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB; Jörgen Stenquist, Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård samt Föräldraalliansen i Stockholms stad.

Älvsjö stadsdelsnämnd har lämnat ett kontorsyttrande.

Följande har ej lämnat remissvar: Medlemmar i Stockholms stads branschråd för förskolan som representerar fristående anordnare: Sefif; Ylva Hasselquist, Dvärgbjörken ekonomisk förening; Annika Eriksson, Skogmans förskolor AB; Rose-Marie Skogman, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård samt Föräldraalliansen i Stockholms stad.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Riktlinjerna innehåller förslag på en omfattande dokumentation som förskolan ska upprätta inför övergången till skolan. Med tanke på den diskussion som pågår om krav på lärarnas dokumentation i skolan är det viktigt att vara uppmärksam så att stadens riktlinjer inte medför att en liknande situation uppstår inom förskolan. Utgångspunkten när det gäller dokumentationen bör vara vad skolan verkligen behöver få information om för att skapa förutsättningar för en god lärandemiljö och att dokumentationen utformas så att alla berörda har tid att upprätta eller tillgodogöra sig den. Ansvaret och möjligheten att bestämma omfattning och innehåll på lokal nivå bör förtydligas liksom att antalet punkter och detaljnivån för innehållet i dokumentationen bör begränsas. Underlaget för individuell dokumentation bör kortas ner och tydligare fokusera på barnets intressen, med underrubriker för olika områden. När det gäller barn som behöver särskilt stöd ska särskild hänsyn tas till dokumentation av på vilket sätt förskolan arbetat för att skapa goda förutsättningar för barnets lärande.

Under rubriken "Styrdokument" på sidan 2 bör frågan om sekretess utvecklas för att riktlinjernas förslag till hantering av information och dokumentation ska motiveras på ett tydligare sätt. Följande text och hänvisning föreslås: "Allmänt råder sekretess mellan förskolan och skolans verksamheter. Detta regleras i Offentlighets- och sekretesslagen för anställda i kommunal verksamhet och i Skollagen för anställda i fristående verksamhet. Detta påverkar riktlinjernas förslag för hur information och dokumentation ska hanteras." I fotnoten ska då även "Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)" läggas till.

Andra stycket på sidan 4 under rubriken "Barn som behöver särskilt stöd" bör förtydligas, bland annat då det inte klart framgår vad förvaltningens utvärderare ska följa upp. Förtydligandet kan formuleras på följande sätt: "Såväl kommunala som fristående skolor kan söka extra resurser för barn som ska börja eller just börjat i verksamheten. De kommer i samband med beviljandet av extra resurser att av utbildningsförvaltningen påminnas om sitt ansvar att söka nödvändig information för att kunna medverka till ett bra mottagande, en väl förberedd övergång och en bra start på förskoleklassåret. Utbildningsförvaltningens utvärderare kommer att följa upp att så sker."

Under rubriken "Information till och samverkan med föräldrar" står på sidan 4 att föräldrar vid behov eller vid önskemål ska få vägledning om var de kan få information. Hur denna information ska ges bör förtydligas. Förslagsvis kan texten ändras till "Stadsdelsförvaltningen ska i förekommande fall kunna ge föräldrar vägledning om var de kan få information..."

På sidan 5 kan med fördel den föreslagna rubriken "Barnens delaktighet" ändras till "Barnens inflytande". Texten bör ses över och omformuleras så att intentionen

tydligare framgår.

Några sakfel har smugit sig i förslaget och behöver rättas:

- fel månad för när vårdnadshavare ska meddelat sitt skolval, ska vara februari (sidan 3)
- särskola ska ändras till grundsärskola (sidan 4 och 10)
- St Örjans verksamhet ska ändras till CSI, centrala grupper med särskilda inriktningar (sidan 4 och 10)

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Kerstin Aggefors m.fl. (S), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inget att invända mot de föreslagna gemensamma riktlinjerna som bör underlätta övergången från förskolan till skolan. Övergripande riktlinjer bidrar till att förskolan, skolan och skolbarnsomsorgen får ökad insyn och förståelse för varandras uppdrag och så långt möjligt en gemensam syn på barn och deras lärande. Förvaltningen delar också uppfattningen att befintliga rutiner på stadsdelsnämnds nivå behöver ses över för att se om det finns behov av att upprätta lokala handlingsplaner för att ytterligare säkerställa en väl fungerande övergång för barnen.

Gemensamma övergripande rutiner och lokala handlingsplaner ger alla föräldrar ökade möjligheter till delaktighet och information i övergången från förskola till skola. Det underlättar också för ansvariga pedagoger att dokumentera förskolans verksamhet och varje barns utveckling och lärande.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Skärholmen stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 mars 2013

har i huvudsak följande lydelse.

Det förslag till riktlinjer som presenteras är till stora delar ett bra vägledande dokument i arbetet med överlämning mellan förskolan och skolan. Riktlinjerna ställer dock höga krav på dokumentation och tidsåtgången som detta kommer att kräva av förskollärarna måste tas från tiden med barngrupperna i förskolan. Utgångspunkten i det överlämnande samtalet och i dokumentationen som eventuellt följer med från förskolan bör vara det som föräldrarna tycker skolan behöver veta om deras barn. Den ökade administrativa arbetsbelastning som riktlinjerna innebär ryms inte inom den arbetsfördelning mellan administrativ tid och arbete med barnen som förskolorna i Skärholmen har.

Skärholmens förskolor har under en lång tid, i samarbete med skolorna i området, arbetat fram en modell för överlämning som enligt båda sidor fungerar bra. Den ställer inte heller lika stora krav på dokumentation. Alla föräldrar erbjuds överlämnande samtal på förskolan och skolan som barnet ska börja på inbjuds även till dessa samtal. Skolorna får information genom ett underlag som muntligt besvaras i samband med mötet. Gäller det barn i behov av särskilt stöd är dokumentationen mer omfattande. Skolorna har uttryckt motstånd till allt för omfattande dokumentation i samband med överlämning eftersom de inte kan förvara och använda alltför omfattande material från förskolorna.

Skärholmens förskolor arbetar på ett sådant sätt att informationen som frågas efter i riktlinjernas mallar går att besvara. Det handlar dock om en stor administrativ belastning att fylla i dessa dokument med den information som efterfrågas. Detta innebär att arbetssättet och prioriteringen mellan administrativt arbete och pedagogiskt arbete med barnen på förskolan måste ses över. Rent konkret kommer förslaget till riktlinjer att innebära att de 4 timmar som varje förskollärare idag har till förfogande till administrativt arbete och planering kommer att utökas, på bekostnad av tiden som förskollärarna befinner sig i barngrupperna. Det är därför viktigt att se över den information som efterfrågas i riktlinjernas förslag till dokumentation och vad den bör innehålla.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 25 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad från 2013.

Riktlinjerna innehåller förslag på en omfattande dokumentation som förskolan ska upprätta inför övergången till skolan. Exemplet på Handlingsplan, Övergripande dokumentation av verksamheten respektive Individuell dokumentation är dock alldeles för omfattande. Det skulle innebära en stor administrativ belastning att fylla i dessa

dokument med den information som efterfrågas. Dokumentationen bör begränsas till att innehålla det som skolan verkligen behöver få information om för att skapa bra förutsättningar för en bra start i skolan.

Den ökade administrativa arbetsbelastningen ryms inte inom förskollärarnas tid för administrativt arbete och planering. Detta skulle således medföra att förskollärarnas tid i barngrupp minskar. I detta sammanhang är det viktigt att uppmärksamma den diskussion som pågår om krav på lärarnas dokumentation i skolan. Riktlinjerna får inte medföra att en liknande situation uppstår inom förskolan.

Förvaltningen instämmer i att de barn som haft extra stöd i förskolan och/eller kan komma att behöva detta i skolan är en prioriterad grupp vars övergång ska ägnas särskild uppmärksamhet. I dessa fall kan en mer omfattande dokumentation vara motiverad där det framgår på vilket sätt förskolan arbetat för att skapa goda förutsättningar för barnets lärande.

Vad gäller exemplen på Underlag för årsplanering så överensstämmer exempel 2 med det upplägg som Älvsjös kommunala förskolor och skolor redan idag arbetar efter.

Avslutningsvis menar förvaltningen att det är viktigt att se över vad den information som efterfrågas i riktlinjernas förslag till dokumentation ska innehålla.

Futuraskolan

Futuraskolans remissvar i har i huvudsak följande lydelse.

Vi vill börja med att säga att det är ett fantastiskt initiativ och ett mycket bra underlag.

Det är många fördelar att ha en bra struktur och ett gemensamt underlag för övergångarna.

Vi har följande synpunkter;

- Underlaget är mycket omfattande och det kommer att kräva en stor insats för att följa det. Vi tycker att omfattningen skulle behöva minskas något så att det blir en rimlig arbetsbörda på enheterna.
- Vi har stora förskolor där barnen går vidare till olika skolor och vi ser att tidsåtgången för att genomföra detta med bra kvalitet skulle vara orimlig.
- Det är bra att det tydliggörs att fristående verksamheter ges möjlighet att delta. Idag saknar vi ofta inbjudan/intresse från skolan håll.
- Vi vill gärna ha en återkoppling från mottagande skola någon gång i oktober/november för att stämma av vårt arbete och ge oss möjligheter att arbeta med förbättringar inom vår verksamhet.

Internationella Engelska skolan

Internationella Engelska skolans remissvar i har i huvudsak följande lydelse.

De styrdokument som reglerar verksamheten inom förskola och skola talar om ett ömsesidigt ansvarstagande för de inblandade verksamheterna att genom en bra övergång mellan skolformer ge förutsättningar för barns och elevers långsiktiga utveckling och lärande. Särskilt viktigt är detta när det gäller elever med behov av extra stöd.

Internationella Engelska skolan ser positivt på Stockholms stads initiativ till att skapa gemensamma riktlinjer för arbetet med överlämning av elever mellan förskolor och skolor. I dagsläget finns inga skolor i Stockholmsområdet för elever i F-3 inom Internationella Engelska skolan. Någon överlämning från förskolan till skolan blir därför inte aktuell vid Internationella Engelska skolans skolenheter.

Internationella Engelska skolan välkomnar dock gemensamma riktlinjer och ett närmare samarbete med övriga skolor och förskolor i kommunen, både kommunala och fristående, när det gäller överlämning av elever inför skolstart i högre årskurser. Eleven har då gått de första åren i en annan skola/förskola, fristående eller kommunal och informationen kring eleven från dessa första skolår är ofta väsentlig för att underlätta elevens skolstart i den nya skolan. Särskilt viktigt är detta när det gäller elever i behov av extra stöd. Idag genomförs denna informationsöverföring främst genom vårdnadshavarnas försorg. Former för erfarenhetsutbyte och gemensamma diskussioner mellan skolor med syfte att främja elevernas långsiktiga utveckling och lärande är av vikt för att underlätta övergången mellan skolor för berörda elever. Det vore därför av intresse att utfärda liknande gemensamma riktlinjer för överlämning av elever mellan skolverksamheter för att skapa former för utbyte av information om elever för att möjliggöra en så smidig och okomplicerad övergång som möjligt.

RESERVATIONER M.M.

Remissomgång 2

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Isabel Smedberg Palmqvist (FP) enligt följande.

Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen och fritidshemmet) har tillsammans med föräldrarna ett gemensamt ansvar för barns fostran, utveckling och det livslånga lärandet. Det förutsätter att de olika verksamheterna har en gemensam grundsyn på barn och deras lärande samt fungerande rutiner för övergången. Övergången är en ömsesidig angelägenhet för förskolan och grundskolan för att uppnå pedagogisk kontinuitet. Barn har rätt till en väl fungerande övergång på ett likvärdigt sätt oavsett vem som är huvudman för förskolan och grundskolan. Framtagandet av riktlinjer för övergången mellan förskola och skola är därför en viktig pusselbit för att säkerställa att övergången mellan verksamheterna fungerar väl.

Vi anser vidare det vara positivt att kraven på dokumentation har begränsats i riktlinjerna och hålls på en rimlig nivå. Vi delar således inte förvaltningens beskrivning om att riktlinjerna innebär alltför omfattande dokumentationskrav. Förslaget är tvärtom tydligt med att dokumentation enbart ska upprättas kring den information som skolan verkligen behöver för att skapa förutsättningar för en god lärandemiljö samt att den utformas så att alla berörda har tid att upprätta eller tillgodogöra sig den. Dessutom är de framtagna exemplen avsedda som stöd i arbetet med att uppnå riktlinjernas krav och ska inte uppfattas som tvingande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Rosa Lundmark (V) och Parvin Araghi (S) enligt följande.

Socialdemokraterna och vänsterpartiet är oroade över det faktum att kontakten mellan förskolorna och skolorna fungerar så dåligt. Det är självklart viktigt att kontakten förbättras för att verksamheterna ska utvecklas i en god riktning. Ärendet visar på en baksida av valfriheten. Det är positivt att man har tagit fram riktlinjer och lokala handlingsplaner för att avhjälpa problemet, men man behöver agera mer kraftfullt för att inte riskera barnens utveckling och lärande. Exempelvis genom att ge verksamheterna resurstillskott.

De administrativa rutinerna som föreslås är ambitiösa men riskerar att bli svåra att hinna med på förskolorna.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (S) och Lars Bäck (V) enligt följande.

Beslut enligt förvaltningens förslag samt anför:

Det är ett ömsesidigt ansvar för de inblandade verksamheterna att genom en bra övergång ge förutsättningar för barnens långsiktiga utveckling och lärande. De barn som behöver extra stöd ska prioriteras. Vi sätter barnets bästa i centrum. Vi är övertygade om att övergångarna sker mycket smidigare om förskolan och skolan finns i SDN, tillsammans med många andra resurser för ett gott lokalt samhälle.

Vi förutsätter att samma regler och ömsesidiga ansvar även gäller för de privat drivna skolorna.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Eva Fagerhem (S) och Carita Stenbacka Tenezakis (V) enligt följande.

Det är ett ömsesidigt ansvar för de inblandade verksamheterna att genom en bra övergång ge förutsättningar för barns långsiktiga utveckling och lärande. De barn som behöver extra stöd ska prioriteras. Vi menar att förutsättningarna för att övergångarna ska ske på bästa sätt blir bättre om både förskola och skola är organiserade under den lokala stadsdelsförvaltningen såsom den var fram till 2006.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jakobsson m.fl. (MP) enligt följande.

Miljöpartiet tror att det i vissa fall kan bli problem om föräldrarna ensamt har ansvaret för att förmedla information om det enskilda barnet till skolan. Vi ser inte problematiken med att denna information också inkluderas i den dokumentation som kommer direkt från förskolan.

Barnet bästa är det vi har för ögonen. Föräldraansvaret för informationen kan av diverse skäl brista och att detta ska drabba barnet finner vi ej ligga i det bästa för barnet.

Att föräldrarna har huvudansvaret att förmedla information kan så förbli men det hindrar inte att denna information finns som backup hos förskolans dokumentation till skolan om varje barn.

Fara vi ser är att de barn där föräldrarna misslyckas med att förse skolan med information om barnet kan leda till att barnets möjligheter att få en bra ingång i skolan

försenas och drabbar barnet onödigt hårt, i värsta fall frånta barnet glädjen i att börja skolan och lärandet.

Vad som är bäst för barnet är också bra för oss alla.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V) enligt följande.

Vi är oroade över det faktum att kontakten mellan förskolorna och skolorna fungerar så dåligt. Det är självklart viktigt att kontakten förbättras för att verksamheterna ska utvecklas i en god riktning. Ärendet visar på baksidan av valfriheten, vilken medför att barngruppen från en förskola splittras upp på många olika skolor och fritidshem med geografisk spridning.

Det är bra att man har tagit fram riktlinjer och lokala handlingsplaner för att avhjälpa problematiken. Men man behöver agera mer kraftfullt exempelvis genom att ge verksamheterna resurstillskott för att tillgodose barnens trygghet och för att främja deras fortsatta utveckling och lärande i samband med övergången till skolan och förskoleklassen.

De administrativa rutinerna som föreslås är ambitiösa men riskerar att bli svåra att hinna med på förskolorna om inte resurser kopplas till uppgiften.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Reijo Kittilä (V) enligt följande.

Vi ser med oro på den utveckling som lyfts fram i denna remiss. Att förutsättningarna för att ge alla barn en bra övergång mellan förskola och skola försvårats. Detta är naturligtvis en av den sk. valfrihetens baksidor.

Men stadens och statens sätt att organisera beslutsnivåer och tillsyn gör ont värre.

Stadsdelsnämnderna har de kommunala förskolorna inom sitt ansvarsområde.

Utbildningsnämnden har de privata förskolorna samt kommunala grundskolorna inom sitt och för de fristående skolorna är det Skolinspektionen som har tillsynsansvaret. Det är inte att undra på att kontakten mellan förskolorna och skolorna fungerar dåligt.

Det är naturligtvis positivt att man har tagit fram riktlinjer och lokala handlingsplaner för att avhjälpa problemet samtidigt som de ambitiösa administrativa rutiner som föreslås kommer att ta mycket tid från annat viktigt pedagogiskt arbete.

Det behövs ett mer kraftfullt agerande för att inte riskera barnens utveckling och lärande. Exempelvis genom att ge verksamheterna resurstillskott. Men också genom att se över ansvarsgränser såväl lokalt som centralt.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Anita Lindskog (S) enligt följande.

Vi tillstyrker förvaltningens yttrande, men med tillägget att av förslaget framgår att de fristående kan välja att inte delta i de rutiner för övergång som anges i förslaget och som kommer vara bindande för de lokala aktörerna.

Av förslaget framgår att de fristående dock skall uppfylla rutinernas syfte och att de står under tillsyn. Vi anser inte att denna halvmesyr är lämpligt eller effektivt. Eftersom övergång per definition rör två aktörer (förskola och skola) finns det ett stort värde i att alla följer samma rutiner för att undvika extraarbete och förenkla för samtliga inblandade aktörer.

Vidare anser vi det ineffektivt att tillsyn i detta avseende skall utreda på vilket sätt fristående som valt att stå utanför uppfyller syftet med rutiner mm för övergång. Det synes betydligt mer effektivt om tillsynen istället kan fokuseras på att alla verkligen följer de fastslagna rutinerna etc.” på ett ändamålsenligt och bra sätt.

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Tillberg (V) enligt följande.

Vi är oroade över det faktum att kontakten mellan förskolorna och skolorna fungerar så dåligt. Det är självklart viktigt att kontakten förbättras för att verksamheterna ska utvecklas i en god riktning. Men ärendet visar på en baksida av valfriheten.

Vi instämmer i förvaltningens yttrande och tycker att det är positivt att man har tagit fram riktlinjer och lokala handlingsplaner för att avhjälpa problemet, men man behöver agera mer kraftfullt för att inte riskera barnens utveckling och lärande. Exempelvis genom att ge verksamheterna resurstillskott.

De administrativa rutinerna som föreslås är ambitiösa men riskerar att bli svåra att hinna med på förskolorna.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M) och Burhan Yildiz (FP) enligt följande.

Ett väl fungerande skolsystem behöver i större utsträckning än idag betrakta och behandla utbildning som en sammanhållen process, som en utbildningskedja. I denna kedja följer det ena stadiet på och hänger samman med det föregående, för att sedan i sin tur knyta an till nästa stadium och till sist också arbetslivet och det fortsatta livslånga lärandet. Ingen kedja är dock starkare än sin svagaste länk och det finns risk att just övergångar från ett stadium till nästa är svaga länkar i ked-jan.

Det är därför mycket bra att riktlinjer som innefattar konstruerandet av lokala handlingsplaner utarbetas för dessa övergångar, i det här fallet när det gäller övergången förskola-skola. Vi ser med tillförsikt fram mot implementeringen av dessa riktlinjer i såväl Rinkeby-Kista som i Stockholm i stort och utgår från att även denna verksamhetsutveckling kommer att utvärderas samt vid behov justeras och utvecklas framöver.

Särskilt uttalande gjordes av Ahmet Music (MP) enligt följande.

Att den dokumentation som redan görs i förskolan bör räcka som underlag för övergång mellan förskola och skola.

Vi förstår att det fria skolvalet och den ökade mängden fristående förskolor och skolor kräver noggranna riktlinjer för att barnen ska garanteras samma mottagande och förutsättningar i övergången mellan förskola och skola. Nackdelen med många aktörer av skiftande kvalitet visar sig med nya krav på administration.

Informationen mellan förskola och skola får absolut inte falla mellan stolarna men när man granskar förslaget och den mängd dokumentation och reglerad verksamhet som förskolan förväntas prestera blir man bekymrad. När passerar man den gräns där själva arbetet med barnen får stå tillbaka för all administration?

Hela samhället utvecklas i en riktning där ingen vågar ta ansvar utan man kräver strikta modeller för allt. Om man ser till att den dokumentation man redan gör för varje barn finns tillgänglig så bör det räcka som underlag till övergången från förskolan till skolan.

Satsa på att sätta barnen i centrum i stället för kontorsarbete!

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Josefin Morge (V) enligt följande.

Vi är oroade över det faktum att kontakten mellan förskolorna och skolorna fungerar så dåligt. Det är självklart viktigt att kontakten förbättras för att verksamheterna ska utvecklas i en god riktning. Ärendet visar på en baksida av valfriheten.

Det är positivt att man har tagit fram riktlinjer och lokala handlingsplaner för att avhjälpa problemet, men man behöver agera mer kraftfullt för att inte riskera barnens utveckling och lärande. Exempelvis genom att ge verksamheterna resurstillskott.

De administrativa rutinerna som föreslås är ambitiösa men riskerar att bli svåra att hinna med på förskolorna.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Rebwar Hassan (MP), Robert Lagergren (S) och Rudy Espinoza (V) enligt följande.

Vi tycker att det ligger en del i det förvaltningen skriver att ju mer tid pedagogerna kan vara i barngrupperna och inte behöver ägna åt ständig dokumentation desto bättre. Det viktiga är att övergången fungerar bra, och det bör kunna ske genom samtal likaväl som skriftlig dokumentation.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Ornina Younan (S) och Jonas Ljungstedt (V) enligt följande.

Övergången mellan förskola och skola är en oerhört viktig fas för barnen och deras föräldrar men också för lärarna. Därför är det bra att extra fokus läggs på övergången, den spelar stor roll för skolstarten och skolarbetet i fortsättningen. Det måste gälla alla barn och därför menar vi att samma rutiner ska gälla såväl kommunala som fristående skolor.

Det är i praktiken omöjligt för föräldrar i samband med val av förskola för en ettåring, att sätta sig in i huruvida förskolan har goda rutiner fem år senare när barnet ska gå vidare till förskoleklass. För oss är det rimligt att föräldrar ska kunna utgå ifrån att övergången sker på ett tillfredsställande vis.

Kommunen har huvudansvaret för skolan oavsett utförare och kan inte riskera att några barn missas när det gäller att skapa en bra övergång mellan förskola och skola.

Vi tycker också att det är viktigt att barn med behov av särskilt stöd i förskola och/eller skola, är en prioriterad grupp vars övergång ska ägnas särskild uppmärksamhet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP) enligt följande.

att Förvaltningens tjänsteutlåtande, med korrigeringen att även kommunstyrelsens förslag till krav på skriftlig individuell information tillstyrkes, utgör svar på remissen, att därutöver anföras,

Miljöpartiet välkomnar gemensamma riktlinjer kring övergången mellan förskola och skola i Stockholms stad och tillstyrker förvaltningens svar på remissen med undantag från skrivningen att skriftlig individuell dokumentation inte skall krävas. Miljöpartiet anser att den skriftliga informationen kring varje elev tjänar ett viktigt

syfte. Givetvis är det upp till föräldrarna hur den här informationen hanteras, samtidigt tycker vi att det här är en viktig fråga och vill därför lyfta den särskilt i remissvaret.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), Erik Malm m.fl. (MP) och Gunnar Ågren (V) enligt följande.

Det är bra att fokus läggs på övergången mellan förskola och skola, eftersom brukarundersökningarna visar på att denna fungerar ganska dåligt. Vi menar dock att samma rutiner bör gälla fristående skolor. Idag går hälften av förskolebarnen på Södermalm i fristående förskola och risken är att många barn missas när det gäller att skapa en bra övergång mellan förskola och skola.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Majvi Andersson m.fl. (S) enligt följande.

Övergången mellan förskola och skola är en oerhört viktig fas för barnen och deras föräldrar men också för lärarna. Därför är det bra att extra fokus läggs på övergången, den spelar stor roll för skolstarten och skolarbetet i fortsättningen. Det måste gälla alla barn och därför menar vi att samma rutiner ska gälla såväl kommunala som fristående skolor.

Det är i praktiken omöjligt för föräldrar i samband med val av förskola för en ettåring, att sätta sig in i huruvida förskolan har goda rutiner fem år senare när barnet ska gå vidare till förskoleklass. För oss är det rimligt att föräldrar ska kunna utgå ifrån att övergången sker på ett tillfredsställande vis. Kommunen har huvudansvaret för skolan oavsett utförare och kan inte riskera att några barn missas när det gäller att skapa en bra övergång mellan förskola och skola.

Vi tycker också att det är viktigt att barn med behov av särskilt stöd i förskola och/eller skola, är en prioriterad grupp vars övergång ska ägnas särskild uppmärksamhet.

Remissomgång 1

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

I Årsrapport för 2012 från de externa utvärderarna av grundskolan, förskoleklass, fritidshem och fritidsklubb uppmärksammas en rad viktiga aspekter i förskolans arbete. En sådan aspekt är att samverkan mellan förskoleklass och skola har minskat vilket är

problematiskt då överförande av information generellt har försämrats mellan dem. Att förskolan är en isolerad verksamhet vinner ingen på. Därför är det självklart bra att det finns uppdaterade och gemensamma riktlinjer då barn på samma förskola går vidare till olika skolor. Förskolan får inte vara en isolerad verksamhet utan måste ses som ett naturligt första steg i utbildningen för de allra flesta.

För att barnen ska gynnas av att gå i förskola krävs att förskolan är bra och att övergången till skolan sker på ett bra sätt vilket kräver investeringar i förskolans kvalitet. Viktigast för kvaliteten i förskolan är personalen. Det krävs därför mer investeringar i kompetensutveckling för förskolans personal - såväl förskollärare som barnskötare och förskolechefer.

Många förskolor behöver fokusera mer på lärande och fördjupa arbetet med läroplanen. Förskolans lärandeuppdrag behöver ges mer uppmärksamhet och det viktiga arbetet med barns språkutveckling behöver stärkas. Mindre barngrupper och investeringar i personalen är viktiga för att detta ska fungera. Forskningen visar att en bra förskola stärker barnen. Alla barn oavsett bakgrund ska därför ha rätt till en bra förskola.

Bra samverkan och kvalitet i övergången mellan förskola och skola är grundläggande för en bra skolstart för alla barn.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Kerstin Aggefors m.fl. (S) enligt följande.

- Att skapa riktlinjer för barn som inte har gått i förskolan och ska börja skolan.
- Att skapa riktlinjer för en uppföljning av barn som går från förskola till skolan.